

Το Μέγα Ερώτημα

3^η Μαρτίου 2013

Τις γραμμές αυτές τις γράφω στο... Τέξας. Τι σχέση έχει, θα ρωτήσετε δικαίως, το Τέξας με τα σημερινά βάσανα του μέσου Έλληνα; Καμία, είναι η σωστή απάντηση. Όμως, επιτρέψτε μου να καταθέσω και μια εναλλακτική απάντηση.

Σας θυμίζω ότι, πριν καιρό, το Τέξας ήταν μια πολιτεία στον Νότο, μέλος μιας χαλαρής συνομοσπονδίας με κοινό μεν νόμισμα αλλά χωρίς ουσιαστικούς πολιτικούς και οικονομικούς θεσμούς. Σας θυμίζει κάτι αυτό;

Αποτέλεσμα της χαλαρής εκείνης συνομοσπονδίας, με το κοινό νόμισμα και την απουσία πραγματικών ομοσπονδιακών θεσμών, ήταν μια σειρά σφοδρών οικονομικών κρίσεων. Την περίοδο 1845-1860 η οικονομική κρίση έφτασε σε τέτοιο σημείο που, τελικά, οδήγησε σε σφοδρή σύγκρουση με τον βιομηχανικό Βορρά: στον Αμερικανικό Εμφύλιο που άφησε εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς πριν οδηγήσει στην πραγματική ομοσπονδία. (Παρεμπιπτόντως, η πλήρης ενοποίηση, η ουσιαστική ομοσπονδοποίηση, δεν ολοκληρώθηκε παρά μόνο με το New Deal του Roosevelt – ως αντίδραση στην Μεγάλη Ύφεση του 1929 και τα Σταφύλια της Οργής που ακολούθησαν.)

Έρχομαι λοιπόν τώρα στα δικά μας: Κάθε φορά που συνομιλώ με φίλο, συνάδελφο, ή πολιτικό που πιστεύει ότι η τήρηση των όρων της δανειακής μας συμφωνίας αποτελεί την βέλτιστη επιλογή για την χώρα, καταλαβαίνω ότι η διαφωνία μας, εν τέλει, δεν έγκειται σε διαφορετική εκτίμηση για την λεγόμενη πορεία της μνημονιακής προσαρμογής. Μπορεί για τα «μάτια του κόσμου» να λέει, ιδίως αν είναι πολιτικός και βρίσκεται μπροστά στις κάμερες, ότι το «πρόγραμμα θα βγει». Όμως, κατ' ιδίαν, μου παραδέχεται ότι δεν θα βγει. Τότε γιατί το υποστηρίζει;

Το υποστηρίζει επειδή ελπίζει ότι η Ευρώπη θα διανύσει το μονοπάτι που διένυσε την περίοδο 1860 με 1932 η Αμερική και το οποίο την οδήγησε, μετά από πολύ κόπο και αίμα, στην ομοσπονδοποίηση. Μου λέει: «Ας κάνουμε τώρα ό,τι μας λένε ακόμα κι αν είναι ανοησία με μεγάλο κόστος. Κάποια στιγμή, οι αντιφάσεις αυτών που μας ζητούν να κάνουμε θα φανούν. Τότε, η Ευρώπη, όπως οι ΗΠΑ στο παρελθόν, θα επιλέξει τον δρόμο της ομοσπονδίας ώστε να βγει από την Κρίση. Είναι σημαντικό να είμαστε μέσα όταν θα συμβεί αυτό. Έστω και κουρελήδες. Έστω και εξασθενημένοι.»

Ιδού λοιπόν το Μέγα Ερώτημα: Έχουν δίκιο; Γιατί αν έχουν, το θέμα δεν είναι αν οι στόχοι του Μνημονίου «βγαίνουν», αν η ανάκαμψη μας περιμένει το 2014, αν οι επενδύσεις από Γαλλία και Κατάρ θα κάνουν το θαύμα τους. Τίποτα από αυτά δεν θα συμβεί. Το θέμα είναι αν αυτή η Κρίση θα λειτουργήσει ενοποιητικά στην Ευρώπη όπως λειτούργησαν οι κρίσεις στην άλλη μεριά του Ατλαντικού. Κι αν η δική μας προσήλωση στο Μνημόνιο ενισχύσει αυτή την «ενοποιητική δύναμη».

Δεν σας κρύβω ότι, αν πίστευα κάτι τέτοιο, κι εγώ θα ήμουν έτοιμος να πω: «Ας το πιούμε το πικρό ποτήρι της μνημονιακής λιτότητας» αν αποτελεί προαπαιτούμενο για να έρθει η πραγματικά Ενωμένη Ευρώπη - εντός της οποίας η μικρή μας χώρα θα ευημερήσει, όπως ευημερεί το Τέξας σήμερα. Δεν το πιστεύω όμως. Για την ακρίβεια, πιστεύω το ακριβώς αντίθετο. Δηλαδή;

Είμαι πεπεισμένος ότι η μνημονιακή λιτότητα, σε συνδυασμό με (α) την τοξικότητα του μόνιμου μηχανισμού σταθερότητας (του ESM) και (β) την εφαρμοζόμενη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ, θα φέρουν την αποδόμηση της Ευρώπης. Κι όταν η Ευρώπη θα έχει αποδομηθεί, η Ελλάδα δεν θα έχει πια δυνάμεις να ορθοποδήσει. Εκεί λοιπόν έγκειται η διαφωνία μου με τους μνημονιακούς συνομιλητές μου: Το «όχι», το βέτο, στην σημερινή Ευρωπαϊκή πολιτική αποτελεί, κατ' εμέ, προαπαιτούμενο διάσωσης αυτού που κάποτε ονομάζαμε Ευρωπαϊκή Ιδέα.